

NÁMĚTOVÁ FILATELIE

Rídí Komise pro námětovou filatelii

MUDr. Mikuláš Prokopiv:

DOSUD NEVYŘEŠENÉ OTÁZKY V NÁMĚTOVÉ FILATELII

Námětová filatelie, nový způsob sbírání známek, je zatím stále ještě ve vývoji. Na schůzi Komise pro námětovou filatelii, konané v prosinci r. 1962, byly definitivně upřesněny a schváleny pojmy „motivová sbírka“ a „tematická, námětová sbírka“. Oba pojmy vysvětluje dr. Řehák ve svých článcích č. 1–10 FILATELIE/1963.

Pro československé sběratele je tedy tato otázka vyřízena. Domníváme se rovněž, že bude také vyřízena i pro polské sběratele námětů, jak jsem se dočetl v polském časopise „Filatelista“ v č. 24/1962. V článku píše Marie Groerová, že dochází k témuž závěru jako my na prosincové schůzi v Praze a navrhuje, aby pojem „motivová“ byl pojmem doplňkovým, nebo aby byl vůbec zrušen. Pisatelka dále uvádí ve svém článku, že na XIII. kongresu FIPCO, který se konal v roce 1962 ve Vaduzu, bylo také o této otázce dlouho diskutováno, ale nedošlo k dohodě. To znamená, že v mezinárodním měřítku zůstal tento problém nadále nevyřešen.

Usnesení z XIII. kongresu FIPCO uveřejněné v jeho oficiálním orgánu „Internationale Filatelie“ zní:

„Protože se ve filatelistickém tisku převážně používá termínu „motivová“ pro označení různých sbírek sestavených z emisí známek EVROPA, MALÁRIE, UPU, OLYMPIJSKÉ HRÝ, ČERVENÝ KRÍŽ a podobně, bylo usneseno, že tyto sbírky, které postrádají charakteristické znaky sbírek motivových, nebudou na výstavách zařazovány do sbírek motivových. Usnesením XIV. kongresu FIPCO v Miláně budou se tyto sbírky jmenovat „Motivverwandten“ — Motivovým příbuzné, a na výstavách budou tvořit zvláštní skupinu B při motivových sbírkách skupiny A.“

Z usnesení XIV. kongresu FIPCO je zřejmé, že FIPCO trvá na pojmenování „motivová sbírka“ ve smyslu „námětová sbírka“, a proto doporučuji, aby Komise pro námětovou filatelii navrhla a úpravu této části řádu a dala tak podnět ke konečnému řešení těchto nejasných pojmů.

Až dosud je také sporné a nevyřešené, zda do sbírky patří jen jedna známka ze série se stejným námětem, anebo celá série. Povšimněme si několika článků uveřejněných na toto téma v čs. časopise FILATELIE:

1. V č. 22/1956 — V článku „Metodika námětové filatelie“ píše dr. Chocholatý: „Otázka má-li být do sbírky zařazena celá série, nebo jen několik známek či jen jediná hodnota ze série s týmž motivem, bude řešena podle povahy sbírky. Sběrky tematického zaměření budou vybírat jen určité hodnoty výtvarně a filatelisticky nejhodnotnější. Má-li série malý počet hodnot (2–3), zařazujeme ji vždy celou.“

2. V článku „Budování námětové sbírky“ píše inž. Hrdlička: „Mezi námětovými sběrateli je ustáleným zvykem zařazovat do sbírky pouze jednu známku ze série. Není na závidu, zařadíme-li i více známek, avšak není třeba.“

U konstruktivních (nynějši pojem tematických) bývají činěny výjimky potud, pokud jde o pamětní a příležitostné série. Pak je lépe zařadit celou sérii, i když se stejným motivem.“

3. v č. 21/1960 hájí MUDr. Prokopiv ve svém článku stanovisko zařazovat do sbírky celou sérii se stejným námětem.

4. V č. 1/1963 píše dr. Řehák: „Celá série známek s týmž motivem do tematické sbírky nepatří. Ruší spád a přehlednost libreta.“

Čtyři náměťáři a každý má jiný názor. První dva připouštějí obě alternativy, třetí doporučuje celou sérii a čtvrtý zastává názor, že do sbírky patří jen jedna známka ze série se stejným námětem. A kdo má tedy pravdu? Dr. Řehák odvodňuje své stanovisko tím, že celá série s týmž motivem ruší spád a přehlednost libreta.

Domníváme se, že v každé sbírce známek, tedy i námětové jsou napřed známky a pak teprve libreto, takže známky stěží mohou rušit spád libreta. Zastávám proto názor, že do sbírky patří celá série se stejným námětem.

Na stránkách našeho časopisu by mělo dojít k diskusi o správnosti a výhodách resp. o nesprávnosti a o nevýhodách jednoho i druhého způsobu sbírání. Diskuse by dala Komisi pro námětovou filatelii mnoho podnětů, které kdyby se vhodným způsobem usměrnily byly by podkladem a příspěvkem k plánovanému novému řádu FIP a FIPCO. Hovořit by se mělo hlavně o tom, zda do sbírky patří i známky s přetisky, které dr. Řehák ve svých článcích rovněž zařazovat nedoporučuje. Stejně tak je třeba probírat, zda do námětové sbírky patří i filatelistické zvláštnosti (obrácené tisky, protichůdné dvojice, dvojité tisky, vynechání hodnoty, nezoubkované známky, i když jsou v námětové sbírce zařazeny, běžné známky zoubkované ap.). Toto vše já do své námětové sbírky zařazuji a považuji to za správné, hájím tím názor, že i v námětové sbírce musí být napřed známky a pak vše ostatní.

Velmi často jsou sběratelé námětů v rozpacích, zda mají známky na listech opatřit rámečky či nikoli. Jsem toho názoru, že rámečky jsou vhodné pro ty sbírky, které sběratel uspořádal definitivně, avšak u námětové sbírky to nepříchází v úvahu. Jednotlivé listy námětové sbírky vyžadují časem jiné uspořádání (přidání dalších známek a podobně), a proto jsem se rozhodl svou námětovou sbírku uspořádat bez rámečků. Každá změna na listu s nakreslenými rámečky vyžaduje nový list a nové rámečky. Listy z mé sbírky jsou proto bez rámečků, vyobrazené v příručce inž. Jana Karáska na obr. 19, 22, 31 a 37.

Rozhodl jsem se také, že známky na listech nebudu podkládat barevným papírem, protože často se zbarví i kliš a papír známek, a tím jsou známky znehodnoceny.

Sběratel by se neměl domnívat, že bez rámečků a podložení známek je jeho sbírka méně hodnotná. Podstatné je, aby byla tematicky dobře řešena, vhodně popsána, známky vkusně uspořádány, a v dostatečném množství.

Zpravidla zařazujeme do námětových sbírek známky neupotřebené, a proto doporučuji chránit je diofánem proti vlhkosti. Celofán není vhodným obalem, protože se smršťuje, a tím poškodí i známky.

V závěru bych rád řekl několik slov k posuzování námětových sbírek na výstavách. Členové jury mají obtížnou úlohu. Všem sběratelům se nikdy nezavděčí, ale aby jejich rozhodnutí „sedělo“, musejí být v jury, jak správně tvrdí dr. Řehák, odborníci toho kterého oboru. Navrhují, aby pro ulehčení práce jury každý námětový sběratel zpracoval svou sbírku v podobě malého popisu libreta a přiložil jej ke sbírce. Jury by tak lépe mohla posoudit téma, rozsáhlost jeho profilu, zda-li je běžným nebo vzácným a zda není kopíí jiné sbírky a podobně. Podle tohoto libreta by jury jasně poznala, zda je sbírka originální. To myslím je důležitým momentem při posuzování námětové sbírky, ze které bývá běžně vystaveno jen několik listů ve výstavních rámech.

Vyzývám sběratele, aby si své pochybnosti a zkušenosti nenechávali jen pro sebe, ale oznámili je Komisi pro námětovou filatelii při ÚČSF, která ráda zodpoví všechny dotazy a závažnější návrhy uveřejní v časopise FILATELIE.